

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΣΧΙΣΜΕΝΟΣ

ΚΑΣΤΟΡΙΑΔΗΣ

ΕΝΑΝΤΙΟΝ

ΧΑΪΝΤΕΓΚΕΡ

ΧΡΟΝΟΣ ΚΑΙ ΥΠΑΡΞΗ

αυτο
λεξεί

Πρόλογος του συγγραφέα

Ο βίος και η πολιτεία του Martin Heidegger έχουν θέσει ένα επιτακτικό ερώτημα σε όσους ασχολούνται με τη φιλοσοφία: Πώς μπόρεσε ένας από τους σημαντικότερους φιλοσόφους του 20ού αιώνα να συμπλεύσει με τον ναζισμό; Και τι σημαίνει αυτό για τη φιλοσοφία; Αυτά τα ερωτήματα εντάθηκαν προσφάτως μετά τη δημοσίευση των Μαύρων Σημειωματάρων του Γερμανού στοχαστή που περιλαμβάνουν τις σημειώσεις του των ετών 1931-1941. Η δημοσίευση προκάλεσε σεισμικές δονήσεις στον χώρο της φιλοσοφίας, με τους αντιπάλους του Heidegger να θεωρούν εαυτούς δικαιωμένους και τους υποστηρικτές του να προσπαθούν

να διαχωρίσουν τη σκέψη από την πράξη. Ο συλλογικός τόμος με τον τίτλο Reading Martin Heidegger's Black Notebooks 1931-1941, που εκδόθηκε από τη MIT Press το 2016 σε επιμέλεια των Ingo Farin και Jeff Malpas, συγκεντρώνει απόψεις και από τις δύο πλευρές, ωστόσο η αμηχανία των υποστηρικτών είναι εμφανής, καθώς αρκετοί επιμένουν στο γεγονός ότι οι αντισημιτικές και φιλοναζιστικές σημειώσεις είναι ελάχιστες μέσα στις χιλιάδες σελίδες των σημειωμάτων. Το ίδιο το επιχείρημα είναι έωλο και δεν θίγει τον πυρήνα του προβλήματος. Είναι μεν ελάχιστες, αλλά υπάρχουν. Και ο ίδιος ο Heidegger, που φρόντισε να δώσει λεπτομερείς οδηγίες για τη μεταθανάτια έκδοση των γραπτών

του, δεν νοιάστηκε να τις αφαιρέσει. Οπότε το πρόβλημα οξύνεται.

Στην Ελλάδα, η πρόσφατη έκδοση του βιβλίου του Richard Wolin *Τα παιδιά του Χάιντεγκερ* από τις Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Κρήτης, άνοιξε την αντίστοιχη συζήτηση καθυστερημένα. Ωστόσο, η επιρροή της σκέψης του Heidegger –όπως και άλλων εκπροσώπων του γερμανικού αντιανθρωπιστικού εθνοσυντηρητισμού, όπως του Oswald Spengler– συνεχίζει να απλώνεται, όχι μόνο στους ακαδημαϊκούς αλλά και στους ριζοσπαστικούς κύκλους. Απέναντι σε αυτή την εξάπλωση της επιρροής δεν αρκεί μια βιογραφικού τύπου αντιπαράθεση.

Πρέπει να σταθούμε μπροστά στον Heidegger και να κοιτάξουμε

ευθέως τον πυρήνα της φιλοσοφίας του. Δεν έχουμε την πολυτέλεια να τον αγνοήσουμε ή να τον θάψουμε κάτω από επιφανειακά κουτσομπολίστικα σχόλια.

Αντιθέτως, έχουμε την υποχρέωση να τον αντιμετωπίσουμε φιλοσοφικά.

Κατά τη γνώμη μου, ο σημαντικότερος αντίπαλος του Heidegger, σε αυτό το πλαίσιο, είναι ο Κορνήλιος Καστοριάδης.

Προκειμένου να διαμορφώσουμε το έδαφος για μία τέτοια αντιπαράθεση, χρήσιμο είναι να στραφούμε στη φιλοσοφία της αυτονομίας, της χρονικότητας και της ανθρώπινης ελευθερίας.

Στο σύντομο αυτό δοκίμιο προσπαθώ να διατυπώσω με επιχειρήματα αυτή την υπόθεση,

σκιαγραφώντας την καστοριαδική θεωρία περί χρόνου σε αντιστοιχία με τη χαϊντεγκεριανή, τονίζοντας τα κυριότερα σημεία της αντίθεσής τους. Ελπίζω με αυτή την εργασία να ανοίξω μία μικρή χαραμάδα στον δημόσιο διάλογο.

***

Αλέξανδρος

Σχισμένος, *Καστοριάδης εναντίον Χάιντεγκερ. Χρόνος και ύπαρξη,*

Επιμέλεια: Ιωάννα-Μαρία

Μαραβελίδη | Σχεδιασμός –

Εξώφυλλο: Τόνια Λέντζου εκδόσεις
Αυτολεξεί, Αθήνα, Δεκέμβριος 2020,
σελ. 118, διαστάσεις 21×14, ISBN: 978-
618-84851-1-2.